

Köd és fény

„A hit a szélhez hasonlóan csilingelésre készíti a szélcsendben hallgató csengettyűt. A hit megszólaltatja lelked hangjait, és az öröm felé röpít.”

(Sylvia Browne)

Homályban élünk. Miből fakad e közös bizonytalanság? Talán a földi lét végeessége s a lélek halhatatlansága az, mi örökkön foglalkoztat minket. Ez a megválaszolatlan kérdés, az elmúlás utáni lét gondolata az, mitől nem tudunk szabadulni. Felbukkan mindennapjainkban, s ránk tör álmainkban. Nyughatatlan kíváncsiság, mely az örületbe kerget. A folytonos vágyakozás és várakozás ideje ez, melynek utolsó heteit tapossuk már. Ez egyben a kezdet. Valamiféle misztikus, emberfeletti, ésszel fel nem fogható kezdete.

Az emberi élet a törekvés, a munka, s a folytonos küzdelem hídja, mely a homályból az örök világosságba vezet. Ebben a várakozással teli időszakban meglevenedik előttünk az elmúlt idők emléke, régi korok léte, reménye, vágya, s a zengő antifóna jelzi a legszentebb glóriás éjféli közeledtét. Évezredek szenvedélyes fájdalom s reménye sír föl egyszerre. Gyermeknek angyali éneke szól az eljövendő kegyelet, gyertyafényes, fenyőillatos ünnepnek, mely meghitt boldogsággal, bizalommal s szeretettel teli bensőséges légkört teremt. Minden egyes szívből jövő ajándék egy darab magunkból, melyet szeretteinknek adunk, megköszönve azt a sok jót, melyet tőlük kaptunk. Az örök élet reménye az ég felé mutat, rajta, mint ékkövek ragyognak a gyertyalángok. Oly fényesek, mint a hajnalcsillag, mely elvezet minket a jászolban pihenő csöppséghez. S a lila köd egyszerre szertefoszlik akkor, s helyére a mindent elárasztó fehér fény, az örök világosság költözik.

Napjainkban sokan hangoztatják, hogy a ma emberéből leginkább a hit, a „lélek titkos ereje” hiányzik. A hitnek azonban minden ember számára más tartalma. Az igaz hit pedig nem lehet terméketlen. Hinnünk kell az eredendő jóban, embertársainkban, saját magunkban, a jobb élet, egy szebb világ reményében. Ahhoz, hogy teljes életet élhessünk, nélkülözhetetlen a jövőbe vetett hitünk. A hit abban, hogy jobb lesz, mint amilyen eddig volt, bármilyen is legyen a múlt. Mi döntünk a saját sorsunkról, így a társadalom közös jövője az egyéni döntések összessége.

Kovács Klára

Télapó matricája

Ritmikusan szedte le a nagy címkéző tömbről az apró fehér cetlit, s már ragasztotta is a dobozokra. A keze úgy járt, mint valami gép, belemerült a munkába. Az agya ilyenkor kikapcsol, csak ütemesen jár a keze. Reggel nyolc óta dolgozik, már majdnem kész a következő fuvarral.

– Jani, most a mikulások jönnek! Aztán pakolunk is – szólta oda hozzá az ajtóban álló kék kantáros fickó.

Jani, mint aki meg sem hallotta, egyáltalán nem figyelt fel a hangra, egyáltalán nem zökkent ki a ritmusból a keze, mégis megállt egy pillanatra, s abbahagyta a dobozolást. Előrébb állt egy sorral, s már ragasztotta is a 2011-es érvényességi matricát a télapók aljára, pontosan eltakarva azzal a 2009-est.

Kovács Anikó

SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

Az élet olykor nehéz, de meg kell tanulnunk mindig felállni, s tovább folytatni a küzdelmet. Bőjte Csaba a legelestebbeken, a gyermekeken próbál segíteni, hogy majdan boldog és erős felnőttekké válhassanak.

3. oldal

Erős a magyarságtudata, melyre nap mint nap reflektál. Kmeckző Szilárd a Felvidékről indulva hosszú utat járt be. Érdeklődve tekint a világra, s ezt a szemléletet igyekszik átadni a hallgatóinak is.

7. oldal

Ady, a szobatárs

Egyszer volt, hol nem volt, a XIX. század végén... Kezdhethetném így is beszámolómat, de ez nem mese, bár édesanyámtól és a nagynénémétől sokszor kértem újra és újra, hogy meséljenek nekem a híres költőről, Ady Endréről, aki nálunk, azaz szépanyámnál lakott debreceni diákévei alatt.

Így csak a középiskolás éveim végén tűnt fel, hogy mindenki milyen komolyan, sőt áhítattal tekint Adyra, míg nekem azok a történetek jutottak az eszembe róla, amelyeken jól szórakoztam gyerekként. Ady ugyan költő volt, de ember is a maga esendőségével, és néhány családi történet megengedte nekem, hogy így is megismerjem.

Szépanyám, Ónody Emma, Ember István debreceni ügyvéd, városi tisztii ügyész és református egyházmegyei ügyész özvegye a Mester u. 4. alatt lakott két gyermekével. Fia, Ernő, másodéves joghallgató, és a lánya, Ilus, még csak tizenkét éves volt, mikor Ady Lőrincné Pásztor Mária szállást keresett fiának, Ady Endrének a

nyugodt diákéveihez, Adynak, akit a család később csak „Ady Bandi”-ként emlegetett... Tulajdonképpen rábízta szépanyámra szabad lelkű fiát, és örült, hogy Ernő, aki szobatársa is volt Adynak, szintén jogot tanult.

A későbbi költő és publicista a szülői akaratnak engedve választotta a jogi pályát. Édesapja kívánsága volt, hogy főszolgabíró vagy alispán legyen, de sosem érdekelte igazán. Már ekkor munkát keresett a helyi lapoknál, és talált is. Dolgozott a Debreceni Főiskolai Lapok főmunkatársaként. Megjelentek írásai a Debreceni Hírlapban, a Debreczenben, a Debreczeni Ellenőrben és a Debreczeni Reggeli Újságban is. Verseket írt, de sorra jelentek meg vezércikkei, színikritikái, tárcái, szerkesztői üzenetei. Előfordult, hogy a Debreczeni újság egy számát egyedül írta és szerkesztette. Az írásokat különböző álnevekkel írta alá, de név nélkül is hagyott cikkeket. Az olvasók azt hitték, ahány cikk, annyi szerző. A szülők az újságírósgot nem nézték jó szemmel, link pályának tartották. Ezért néha még Adynak is lelki furdalása volt. Gyakran látó-

gatott el a Csokonai Körbe, s ott írókkal, költőkkel, kritikussal találkozott. Szigorúan bírálták egymás művészetét is. Emellett színházba is járt, a darabokról kritikát írt. Ezenkívül számára a szórakozást a jó társaság nyújtotta, ízletes borral körítve. Az Angol Királynőbe, annak is a Bunda Éttermébe járt, de Rózsa Sándor szőlőjében is gyakran megfordult. A Rózsa fiúkkal sok éjszakát át is mulatott.

Ilyen és ehhez hasonló átmulatott éjszakák után sokszor fordult elő, hogy csak a Mester utca 4. alatt jutott eszébe, kulcs nélkül nem tud bejutni a kapun. Nagy segítség volt a számára, hogy a kapu mellett egy gázlámpa állt. Arra mászott fel, és ereszkedett le az udvarra. Zizi néni, a cseléd sokat segített Adynak a másnaposság enyhítésében, de azért a dorgálást sem felejtette el soha, mikor a lumpolás után nagyobb takarításra szorult a diákszoba. Az ivászat után születtek nyomdafestéket nem tűró versek is.

Dédapámmal jól kijött Ady, bár teljesen különbözőek voltak. Ernő szorgalmas volt, kiválóan tanult. Újságírói hajlammal megáldott szobatársát is mindig biztatta, de hasztalanul. A közös tanulásból nem lett semmi. Nem ragadt a jó példa Adyra, ahogy az Ady se dédapámra. De a verseknek ő volt az első kritikusa. Mikor elkészült Ady egy költeménnyel, felállt az ágya tetejére, egy pokrócot terített a vállára, és elszavalta neki.

A Mester utcai ház már nem áll, de egy tábla hirdeti, hogy valaha itt, ennek a háznak a helyén egy régi épületben élt Ady Endre a nagy költő, aki „új időknek új dalait” hozta a magyar költészetbe. De az már nincs odaírva, hogy akkor még ő is a diákevekkel küszködött, szüleinek akart megfelelni, azaz nem is különbözött tőlünk annyira. Egy szobatárs volt, de mégis sokkal több annál.

Piskóty Teréz

BEJELENTÉSI LAP		debreczeni lakos számára.	
kerület	-nagy mester	utca, ut, tér	1375 házszám.
Vezeték és keresztnév:	Ady Endre	Kiköltözött, eltávozott	mikor?
Állása vagy foglalkozása:	jogász	1897	Juli hó
Születésének helye (megye, ország) és éve:	Ermindszent, Szilágy m. 1877	15	október napján,
Vallása és családi állapota (nős, nőlen, lérvetett, özvegy, hajadon?):	ev. ref.		hová?
Melyik évben költözött Debreczenbe és honnan:	1896. Ermindszentről		
Törvényes nevének neve és születési éve:			

Zajos magányban üldögélve

Lendületesen halad a villamos, sétálnak a civések a reggeli őszi ködben. Csak egy ember sziluettje nyugodt és mozdulatlan. Üldögel csendben, magányosan a reggeli forgatagban egy védett tiszafa gazdag lombja alatt. Ilyen az emlék: maradandó, örök. Akárcsak népünk Himnusza.

A csendben ülő ember figurája Ráthonyi József keze munkáját dicséri. Kölcsy Ferencnek, neves költőnek, aki öt éves korától tizennégy éven át tanult a Debreceni Református Kollégiumban, Debrecen városa 1977-ben állított szoboremleket. Ekkor még a Kálvin téri Kölcsy Ferenc Művelődési Központ épülete előtt leplezték le az alkotást, de az csak 2001-ben került át jelenlegi helyére: a Kölcsy-főiskola elé. A 250 cm-es bronzfigura a költő-nyelvújítót székében ülve, elgondolkodva ábrázolja. A fővárosi születésű Ráthonyi József szobrászművész a Budapesti Művészeti Gimnázium után 1962 és 1969 között a Magyar Képzőművészeti Főiskolán tanult tovább, s ott már specifikusan szobrászattal foglalkozott. Mesterei Somogyi József, Szabó Iván,

és Pátzay Pál voltak. Tanulmányai befejeztével 1969-től Képzőművészeti Alap ösztöndíjjal Pátzay Pál tanáregédje lett, majd tanára, később pedig a Restaurátor Tanszék adjunktusa. 2008-ban vonult nyugállományba.

Munkásságát a portré klasszikus jegyei jellemzik, s kiváló jellemrajzolata, az ábrázolt személy egyéniségének megragadása plasztikáiban is kitűnik. Jelentős köztéri portré- és figurális szobrai vannak. Nem szereti, ha kategorizálják stílusát, a legfontosabb számára továbbadni a tudást, vagy ahogy az ő mesteri oktatták: „Veti szélnek a magot”.

Eredetiségét, kifejezőkészségét, szakmai és művészi munkásságát tehetségét 1971-ben a Szegedi Nyári Tárlat díjával, 1985-től négy, művelődési minisztériumi nívódíjjal, 1981-ben Munkácsy-díjjal ismerték el. A főiskola büszkesége, hogy névadójának ékes emléke díszíti az épület előtti parkot.

Csinády Rita Veronika

„Mindenütt szorongatnak minket, de nem szorítanak be, kétségkedünk, de nem esünk kétségbe; üldözöttek vagyunk, de nem elhagyatottak, letipornak, de el nem veszünk!”

(2 Korintus 4: 8-9)

„Gyerekek nevelése lett a lajtorjám...”

Exkluzív interjú Böjte Csaba ferences rendi szerzetessel

A Dévai Szent Ferenc Alapítvány létrehozóját a gyermekek és a fiatalok védelme érdekében végzett példaértékű keresztényi közösség-szervező, nevelő, humanitárius tevékenysége tette méltán híressé. Az alapító, Böjte Csaba ferences rendi szerzetes nemrég a Debreceni Református Kollégiumban tartott előadást. Az Isten által ránk szabott feladatokról beszélt és arról, hogy hogyan birkózzunk meg a nehézségekkel. Ennek apropóján kérdeztem az alapítvány életéről.

» A Dévai Szent Ferenc Alapítvány 2002-es alapításától kezdve folyamatosan működik. Emlékszik, hogyan is kezdődött?

» Legtöbben vér és test kényszerítése által lesznek apukák, de ott van József, akit a mindenható kér meg rá, hogy fogadja be Jézust, és nevelje fel. Kicsit én is ilyen szerepben érzem magam. Ez a következőképpen történt. Déván odajött hozzám egy fiatal tanító néni, hogy hozzunk létre katolikus iskolát. Gondoltam: legyen, nekem úgysem kell semmi különöset tennem, csak megjelenek majd ott néha..., ennyi lesz az én dolgom. De aztán nagyon gyorsan változott a helyzet: jöttek a felmondások, a hatóságok ránk szálltak. Szóval volt gondunk elég. – Nehéz is volt ráállnom erre az útra – folytatja, s szemei távolba merengően csillognak, és gondolatai is messze járnak –, aztán jött egy néni: talált egy árva lánygyereket az állomáson, és elhozta nekem. Azt feleltem: azt a gyereket te kaptad, így ő a tiéd, vidd haza, és örülj neki. Erre azt mondta: engem elzavar a férjem... – Engem meg a püspök – mondtam... Amint az aznapi misén felolvastam az ígét – „aki a legkisebbek közül egyet is befogad, az engem fogad be” –, akkor és ott néztem magamba, és gondolkodtam el: könnyű ezt prédikálni másoknak... Hátranéztem, a kislány csak mosolygott, én pedig mondtam magamnak: lesz, ami lesz, én mise után befogadlak. Aztán mikor még egy-két cseme-

tét befogadtam, s a paptársak értesültek róla, rögtön küldték hozzám az utcagyerekeket.

» Tízennyolc év telt el azóta, hogy Csaba testvér Dévára került. Ez idő alatt mi volt a legnagyobb probléma vagy nehézség, amellyel szembekerült?

» Mikor rádöbbsentem arra, hogy egyedül vagyok, s ennyi gyereket etetni, ruházni kell, és a hatóságok is zaklattak, olyan elveszettnek éreztem mindent, fogtam és kinyitottam hát a Bibliát, hogy adjon a jó Isten valami választ az én nagy gondomra. A Szentírás annál a résznél nyílt ki, ahol Szűz Mária és József Jeruzsálemben a három napja eltűnt Jézust megtalálják a templomban. Összefogtak, hogy együtt oldják meg a nehéz feladatot, s döbbenetes, csodálnivaló önrólumról tettek tanúbizonyságot. Rájöttem: én a saját problémáim miatt nyafogok, míg a Szűz Mária hálát tudott adni a saját nehézségeiért. Aztán vettem két gyertyát, meggyújtottam, az oltárra tettem, letérdeltem, és köszönetet adtam az Úrnak, hogy adta nekem a gyerekeket, akiknek segítségével felemelkedhetek a mennyeknek országába. Akkor értettem meg igazán, hogy ez az én feladatom, s azt el kell végeznem, hogy Isten igaz híve lehessenek. Nekem gyerekek nevelése lett a lajtorjám, amely felemel az örök üdvösségre. Sok öröm is van a nehézségek mellett. Például felhív az egyik volt gyerekeim: Csaba testvér, megszereztem az ilyen és ilyen diplomámat, és munkám van és feleségem; vagy valamelyik lányom, aki a kezdetek kezdetén került hozzánk, azt mondja a hároméves fiának: menj oda a „nagyatárhoz”... Ilyen örömmel minden napon megajándékoznak.

» Hálát kell adnunk akkor is, amikor úgy érezzük, Isten nem segít?

» Azt mondják, a jó pap is holtig tanul, hát miért ne tanulnánk mi is! Olyan könnyedén mondjuk egy gyereknek: „No, fogj neki kicsi szívem, ülj neki

annak a versnek szépen, és tanuld meg”. Adunk egy puszit a buksijára, de nem írjuk meg helyette a házi feladatot, nem tanuljuk meg helyette a verset. Azért nem, mert a nehézségek megoldása erősebbé teszi a gyermeket. Például meg kell tanulni úszni. Tudjuk jól, minden évben 50–60 gyerek fullad vízbe, ennek ellenére minden szülő vesz a gyerekének fürdőnadrágot, naptejet, és így szól: „no, tessék, próbáld meg” – és ez itt a lényeg. Isten olykor azért nem segít – rögtön – a nehézségekben, hogy a problémák által többek legyünk. Csak merni kell nekiállni, és önmagunkat kibontakoztatni. Így tanulja meg az ember felnőttként, hogy állunk életünk nagy feladataihoz. Hogy meg is botlunk, vagy elesünk, utána felállunk, és újra neki-kezdünk, mert ez az élet rendje.

» Mit lehet tudni az alapítvány jelenéről, jövőjéről?

» Ma már 58 házban, több mint 2000 gyereket 280 nevelő segítségével nevelünk és segítünk. A munkatársak 10 hónapon át dolgoznak, és két hónap pihenésük van. Én csak olyanokat alkalmazok, akik vállalják, hogy összeköltöznek a gyerekekkel, vállalva a szülői szerepet. Azt is tudom, hogy szükség van a pihenésre is, de úgy gondolom, ha valaki azt csinálja, amit szeret, akkor maga a munka a pihenés. Az 59. házunk Káronvölgyben lesz, ahol most is folynak munkálatok. Az adományként adott épületet egészen az alapoktól kell kezdeni. Várhatóan 2012-ben lesz teljesen kész, és körülbelül 40 gyerek befogadására lesz alkalmas.

» Hogyan tudunk mi ebben a feladatban segíteni?

» Hiszem, hogy a megoldás a mai szociális problémákra abban rejlik, ha mindenki a maga falujában, városában az ilyenfajta gondokkal küzdő gyereket befogadná, a lépcsőházába vagy a házába. Így kéne, hogy működjön, és akkor nem is lenne szükség ezekre a házakra, amelyeket mi fenntartunk. Mert egy gyerek nagyobb érték, mint hogy egyszerűen otthagyjuk, magára hagyjuk. Ezért elsősorban az a legnagyobb segítség, hogy mindenki ott ahol van, összeszedi ezeket a gyereket, és foglalkozik velük. Aki pedig nekünk közvetlenül akar segíteni, az telefonon, e-mailben vagy valamilyen módon jelez nekünk, és mi megmondjuk, miben segíthet, oda küldjük, ahol a legnagyobb szükség van rá. De szívem szerint azért imádkozom: adná az Isten, hogy mindannyian a magunk feladatát Istenben bízó lélekkel el tudnánk végezni.

Csomós Balázs

El nem szunnyadó parázs

Olykor szilárdan hisszük, hogy csak mi tudjuk a valódi válaszokat. Akár csak egy veszélyes puska, úgy szegezük a másik arcához a fegyvertényeket, s várjuk, hogy minden lelepleződjön. De néha nem kapunk választ. Bár a lángok csonkig égetik a bénító hallgatás viasztövisek gyertyáit, az igazság mégsem derül ki. A kételyek parazsa sohasem szunnyad el.

A színház egy óvóhely, ahová elmene-külhetünk, s levethetjük az élet keresztjeit. Könnyed pihezsárvakkal foglaljuk el helyünket, s várjuk az előadás csodáját. A csoda azonban csak akkor történik meg, ha a színjáték nem csupán egy tökéletesen megkomponált darab, hanem lelke felemelkedik, s bennünk is életre kell. Ez a varázslat Márai Sándor *A gyertyák csonkig égnék* színpadra vite-lével megszületett.

Márai maga írta regényklasszikusa alapján a *Parázs* színművet, kiemelve két barát beszélgetését. A Naplóban elmélkedik egy darab megírásáról, érvként súlyos indokot szolgáltatva: „Nem tudok többé egyes első személyben írni. Nem tudok többé a világhoz közvetlenül beszélni, mert megutáltam az eltömegesedést. Ez a tény. Csak 'őket' tudom még beszéltetni, így vagy úgy.”

Az ok, hogy végül *A gyertyák csonkig égnék* című regényének színpadra vitele mellett döntött, talán abban a harcban keresendő, mely mindenkor kitörölhetetlenül jelen van. Ezt a játszmát másokkal s önmagunkkal szemben is átéljük. Az igazságért vívott harc drámai küzdelme Márai egész életét is jellemezte, kivonulása a magyar kultúrából a legnagyobb csata volt. Emiatt oly különleges élmény ma is regényeinek olvasása, s emiatt lengi körbe *Parázs* című színdarabját is a titokzatos Máraiság. Minden mondata mély nyomot hagy bennünk, s gondolkodásra, számvetésre ösztökél.

A *Parázs* megírásával Márai dialógust teremtett Konrád és a Tábornok között. Habár a darab nem enged minden figurának egyenlő szereplési lehetőséget, mégis éppen a hatalom egyenlőtlen megosztásának köszönhetően érezzük a színművet életszerűnek. A hatalom természetesen nem valamiféle anarchiát jelez, hanem azt a valóságot festi meg, ami mindenki életében jelen van, s nem csupán egy színpadi produkcióban.

Bár változatlanul a Tábornok elbeszélésében rajzolódik ki a múlt története, de a monologikus jelleg kevésbé érzékelhető. A regénnyel ellentétben most nagyobb szerepet kap Konrád,

aki így önmagát megvédeni akaró, de egész testében és lelkében az igazságtól félt emberként jelenik meg. Arcot s karaktert Csikos Sándor adott neki, olykor tétova beszédstílusával hitelesen alakította a vádolt szerepét. Finoman adagolta a félelem és a tagadás érzéseit, s a darab végén megmutatta színművészetének erejét. Mint mikor egy villám megszakítja a nyár mozdulatlan csendjét, úgy töri meg Konrád csalfa porcelánmaszkját, s enged utat a zavartságnak s a felháborodásnak.

A Tábornok erős jelleme egy percre sem vesztí fenyéből. Ő az ember az embertelenségben, az elviség az elvetelenségben. Ezt a rendíthetetlen képet festi le alakításával Miske László, aki úgy uralkodik a színpadon, ahogy csak egy nagy színész tud. Mondanivalóját erősíti az a szintiszta magyar beszéd, mellyel megszólaltatta gondolatait. Manapság gyakran a szavak ékes dallamát is megcsonkítjuk, de Miske artikulált, ízes beszédmódja nyelvünk szépségének minden apró stációját ünnepi fénybe emelte.

A Stúdiószínház bensőséges közege még inkább erősítette az itt és most érzését, a titok rejtélyébe való beavatási szertartást, ahol nem nézők és színészek vannak, hanem szemtanuk és bennfen-

tesek. Előttünk zajlik le a régóta halogatott beszélgetés, de nem érzékelhető a színpad jól körülhatárolható védőbástyája, mely kirekesztetté tenne minket. Érezzük a szivarfüst kesernyés illatát, halljuk a színészek mély sóhajait, s látunk minden apró arczezenést, félszeg s kényelmetlen mosolyt.

Talán mi vagyunk a negyedik szereplő, a csupán az emlékekben megjelenő Krisztina. A vágyak tárgya, a két barát életének meghatározó személye. A Tábornok feleségének tudhatta őt, Konrád titokban szerethette, de talán igazán egyiküké sem volt. Így létezőnk mi is, mint Krisztina. Csendben, a háttérből figyelve. Két férfi, két igazság között őrlődünk, de mi is bizonytalanok vagyunk. Kinek higgyünk? Egyáltalán le lehet-e rántani a fátylat a megkövesedett régmúlt ódon szobráiról? S vajon igaza van-e a Tábornoknak abban, hogy „az ember nem azzal vétkezik, amit csinál, hanem a szándékkal, amellyel elköveti azt?”

A megnyugtató igazság talán sohasem derülhet ki. De valóban boldogabbak lennénk, ha minden napvilágra juttatna? Mint ahogy a Tábornok, néha mi sem nyitjuk fel a titkot őrző könyvet, hanem hagyjuk elégni azt.

Harmati Edina

Az énekeskönyv és Biblia

Valahogy úgy kezdődött, hogy a polcok az ágy és szekrény mellett elkezdtek összegyűlni. És aztán jött a fűrógép, a szög és kalapács, no meg a szomszéd, aki mutatójújjal felfelé tartva, figyelmeztetett: vasárnap este 10 órakor azért nem kéne ilyen hangosan kalapálni. Erre összehúztam magamat, mondván, hogy igaza van, mert igaza is volt, s a kopácsolást szépen abbahagytam. De a polcok még akkor is csak gyűltek. A polcokból pedig könyvszekrény került a falra, az ablak mellé, s ahogy mondom, az ágy mellé is. Még szerencse, hogy keresztapám ért az asztalosmunkákhoz, s megjegyezte, hogy első fizetéséből sikerült a nem éppen legmegfelelőbb fűrószettet megvásárolnom. De azért elkészült az erődítmény. S ezzel együtt a szobám is. Esztétikailag nekem tetszetős, s végül is nagyon barátságos is.

Az elkészült négy polcrendszer a szobámban egyébként már nagyon szükségszerű volt. Mert már nem volt helyük a tárgyaimnak. Legfőképpen a könyveknek. Nincsenek nagyon sokan, s a meglevőknek sem mindegyikét olvastam el még teljes egészében, de ha jól belegondolok, nap úgy nem telik el, hogy, ha csak pár sorra is, de ne emeljem le valamelyiket a polcra.

Az ágy melletti kis szekrényke, a legkisebb, alig fér el valami rajta, nos, azon a legfontosabb kötetek vannak. Nem mindig tudom őket kinyitni, mégsem tudnám más helyre rakni őket. Mintha mindketten néznének rám. Olykor átölelve, olykor meg elkifurdalást okozva, de... valahogy mindig a tenyerükön hordozva.

Bogdán Szilvia

Tudja, a sakk nem egyszerűen csak egy játék. Sakkozunk a munkahelyen, ha éppen állásmeghallgatáson vagyunk, ha próbáljuk elbliccelni a főnök előtt a anyagul összedobott munkát. Sakkozunk a magánéletünkben, hogy miképp viselkedjünk az első randin, vigyünk-e virágot, vagy sem. Sakkozunk minden egyes mozdulatunkkal, szavainkkal, cselekedeteinkkel, s várjuk, hogy ezekre valaki választ adjon, válaszul lépjen, s ez így megy egészen addig, amíg végül mattot nem kapunk. Fura az élet, be van számunkra rácsozva. Nyolc négyzet szélétben, nyolc négyzet hosszában. Persze mi sem dorbézolhatjuk össze a rendet, nem léphetünk akkor és oda, ahova éppen szeretnénk. Vannak szabályok, amelyeket be kell tartanunk, csak így juthatunk a tábla egyik végéből a másikba. Félreértés ne essék, a célunk nem elérni a másik oldalra, hanem hogy minél több, épségben fennmaradt bábunkkal húzzuk és húzzuk a játszmát. Nem célunk, hogy minél hamarabb matt, sakk vagy patt lehetőséget adjunk az életnek. Kérem, értse meg, ebben a játszmában mi vagyunk a világosak, és nagy esély van rá, hogy veszítünk. Én vagyok most a világos. Lépek, világos gyalog B4. Ez csak egy variáció, választhattam volna egy másik gyalogot. A lehetőségek tárháza hatalmas, talán olyan,

mint a világűr, bővül és bővül, emberi elmével felfoghatatlanul, hisz minden döntésünkre válasz döntés jön. Az életünket az első lépések irányítják, mindenben az első. Léptem hát, Ön jön. Tegyük fel, Ön is egyszerűen kezd, sötét gyalog D6. Az, hogy Ön most odalépett, végérvényesen elindított valamit. Még korrigálhat, de már nem változtathat. Én most, hogy láttam, hova lépett Ön, ehhez igazítom a további lépéseimet. Minél jobban haladunk a játszmában, annál kevesebb esélyünk marad választani, nem úgy, mint most. Most még ezerféleképpen tudnék lépni, de később egy kockányi plusz lépésnek is mennyire örülnék! Fura ez, hiszen ahogy haladunk, ahogy egyre több tapasztalatot, döntést, tudást halmozunk fel, annál jobban fogynak az esélyeink. Emlékszik, mikor még gyermekfejjel katona akart lenni? Űrhajós, tengerész, elnök? Akkor még bárki lehetett volna. Ám még sem így lett, mert olyanokat lépett meg, amik azt eredményezték, hogy ne orvos legyen, hanem újságkihordó, hogy ne egy országot vezető elnök, csak a közeli kisbolt egyik alkalmazottja. Rosszul lépett, vagy felemésztette Önt a döntések sokasága. Kevés ember képes

Lehetőség

Egy elvarázsolt este

Az egyetem. Gyönyörű park, impozáns épület. Ám mégis, ha meghalljuk, hogy valaki kimondja a nevét, tanulás, kiselőadás, vizsga, zh, beadandó dolgozat, szeminárium, előadás jut eszünkbe legelőbb. A tanév minden napján hallgatók hada tanul a folyosókon, vagy épp – sietve – haladnak órájukra. De az év egy napján beköltözik a hatalmas térbe egy sajátos elegancia, az öröme, a bálé. A gólyabál napján az épület is magára ölti ünnepi köntösét.

Ezt a különleges estét idén november 27-én rendezték meg. A hallgatók beléphettek egy különös, elvarázsolt világba, olyan birodalomba, melyben mindenki hercegnek vagy hercegnőnek érezhette magát. A díszítés egy fajta szolid eleganciát kölcsönzött a tisztelet parancsoló épületnek. A termek mindegyikében szinte tapintható volt az emelkedett hangulat.

Igaz a felsőbb éves hallgatók jóval nagyobb számban voltak jelen, mint az elsősök, de ez a nap mégsem róluk szólt, hanem a gólyákról: kis létszámuk ellenére is a hagyományos gólyatánc alatt minden szempár rájuk szegeződött. A neonfények által megvilágított táncter mészebeli hatást keltett, amikor a fehér ruhás lányok és a fekete szmokingot viselő fiúk beléptek az aulába, hogy megkezdjék feledhetetlen keringőjüket. A koreográfia varázsát emelte a gyertya fénye, mely a fiúk kezéből kitekintve világította meg a táncosokat.

Az álomszerű táncot a gólyaeskü megtétele követte, eztán az estének már csak egy kötelező programja maradt, a bálzás igazi lényeg: a táncolás. Kicsit nosztalgizva, kicsit elmerengve léphettünk be egy emlékezetes este kapuin át a „táncparketre”, mely ezen az estén egy pillanatra sem ürült ki. A kevésbé táncos kedvűek is megtalálhatták a számukra megfelelő lehetőségeket a gólyabál programjában. A legfelső szinten például hallgatói állófogadást rendeztek a szervezők.

E napon minden fiatal a legszebb arcát akarta megmutatni a világnak. A fiúk felvették a legelegánsabb öltönyüket a hozzá illő nyakkendővel, a lányok pedig órákat töltöttek a megfelelő ruha kiválasztásával, a frizura és a smink elkészítésével, azért, hogy ez az este emlékezetes lehessen. Ki így, ki úgy ünnepelte az első évfolyamosok számára különösen fontos napot, de bizonyára mindenki számára emlékezetes és felejthetetlen marad ez a pompás esemény.

Nagy Dorina

ek tárháza

már a kezdetektől egy vonalon, egy mintán keresztül döntéseket hozni. Mindig történik valami, amiért kibillen ez, zsákutcába téved, vagy a körforgalom belső sávjában köt ki. Sok apró döntésünk is van, cicázhatunk a másikkal, az élettel, akik látszólag csak kitöltik az időnk, elújízik az unalmunkat, kedvet csinálnak és izgalmat magunknak. Észrevette? Már majdnem fél órája játszunk, s most értünk el ahhoz a ponthoz, amikor az eddigi döntéseimnek következményei lettek. Az első lépésem a világos gyalog B4 volt. El is felejtkeztem már róla, s Ön jön, fogja a sötét lovasát, és eltíporja. A bábumnak annyi, kiütötték. Azzal sem értem volna el semmit, ha az elején nem oda lépek, mert Ön valamikor, valahányadik lépésével úgys kiüti. Ha én nem oda lépek, akkor Ön sem úgy reagál, ahogy itt tette, borult volna az egész, s új játszmban más lépésből veszítettem volna el gyalogomat. Nem az elkerülhetetlen dolgokról beszélek, bár kétségkívül vannak ilyenek. Itt arról van szó, hogy hoztam egy döntést, még régen, és ez a döntés a mostani pillanatban kihat rám. Természetesen mondhatná: Nem látta, hogy közelíték Ön felé? Vigyáznom kellett vol-

Éljen Bikicsunáj!

Töredelmesen bevallom, mindössze egy emlékezetes előadásra emlékszem az elmúlt hónapokból. Pedig mindent megtettek értem a kereskedelmi televíziók, sztárból megát, faktorból ikszet kerestek. Mivel legenda csak egy van, 2010 pedig ennek a bizonyos faktornak az éve, így én azt mondom: éljen Bikicsunáj!

Valljuk be, a selejtezőket még élvezték is. Több ezren jelentkeztek. Hallhattunk dúdoló nagymamákat, üvöltő kamaszlányokat, vékony hangon nyikorgó férfiakat, külföldi próbajátékosokat. A kiesők hamar megtanulták, hogy mi fán terem a kijelentésbe ágyazott fenyegetés – jövőre visszajövök, mondták sokan. Zorán lapunknak adott interjújában tömören megfogalmazta a lényeget: többen is rosszul mérték fel színpadi tehetségüket.

Ízlelgettük az előttünk álló hónapok legfontosabb szavait: mentor, produkció, (szigorúan emelt díjas) SMS. Aztán üstökösként érkezett hozzánk valaki. Dalolt, énekelt, hangokat utánzott, új fejezetet írt a hazai zenetörténelemben az Alphaville Big in Japan c. számának magyarosításával. A zsűri (ítészek, mentorok – tessék választani!) azonban kegyetlen volt; a magyar Robbie Williamsnak mennie kellett. Egyszermind megvonták tőlünk az önfeledt szórakozás lehetőségét. Mert mit kaptunk utána? Közepes, vagy inkább annál is gyengébb előadásokat, a szívarvány minden színében pompázó stúdiót, rétestészta hosszúságú, a műsor színvonalának megfelelő mesterséges hangulatkeltést. S mi a legfájóbb? Talán az, hogy a műsorok készítői tudomást sem vettek a magyar zene jelenlegi és korábbi kiválóságairól – Cserháti- és Ákos-dalok még véletlenül sem, Republic-szám sehol, maradt a szirupos ömlengés, angolul.

Világosan látszott a koncepció a döntős versenyzők kiválasztásánál: szükségük volt a magyart arányosan törő szívtipróra (szubjektív: ő a legtehetségesebb a mezőnyben), kellett a családjá távolságát (szinte oda kellett szíjazni a műsorhoz) nehezen viselő édesanya, kettesével kaptuk a cserfes tini lányokat, talán még Pély Barna is talált magának valót a mezőnyből. A jó ízlés határát talán akkor lépték át, amikor egy tizenegy éves kislányt versenyeztettek a felnőttek között.

A versenyzők lelkesedését respektáljuk, a zsűri szakértelmét elismerjük (e sorok írója jelenleg is egy Mester Tamás-klasszikust dúdol magában), az alapötletet kiválóan tartjuk, de amondók vagyunk: nincs szükség egy ideig hasonló műsorokra. A sztárból is megát kereső például már az ötödik szériájánál tart; igazi tehetség azonban egyre kevesebb van, példának okáért nincs már Rúzsa Magdolnához hasonlítható csiszolatlan gyémánt sem. Pihenjen négy-öt évet a műsor, 2015-re már felnő egy újabb generáció! A tizenegy éves kislány addigra tizenhat lesz, a most hallottak alapján találkozunk még a nevével.

Azért Bikicsunájt köszönjük!

P. M.

Hogy legyen valami értelme

Gyermekként a csodákat kerestük, a varázslatokat bámultuk és a trükkökben hittünk. Színessé akartuk tenni ezt a kopott, sűrű világot, tágítani a tereket, formálhatóvá és örökké változóvá akartuk gyúrni a megkövült valóságot. Hisz melyik gyermek akar zömök falakkal körülvett szabályoktól hemzsegő rideg világban élni? Akkor még képesek voltunk bármire, amit elképzeltünk. Fejünkben ezek rendre meg is valósultak. Egyikőnk repülni tudott, másikunk gondolatolvasóvá vált, volt olyan, aki bármiből képes volt nyalókát és cukorkát varázsolni.

Kiszámítottuk a kiszámíthatatlant, vártuk a váratlant, hittünk a hihetetlenben, végessé vágtuk a végtelent. Mert, kell, hogy legyen valami értelme az életnek. Nem szabad, hogy csak ennyi legyen: megszületünk, élünk, s majd meghalunk.

K. A.

na... Tudja, az egész életre igaz, hogy: kellett volna. El kellett volna hívnom Juliette-et a bálba! El kellett volna utaznom még utoljára Velencébe! Ki kellett volna próbálnom a hőlégballonozást! Ehelyett mit teszünk? Abigél, bár nem annyira szép, mint Juliette, és nem is vagyok szerelmes belé, de meg merem kérdezni tőle, hogy eljönne-e velem a bálba, és ő ígért mond, én pedig végignézhetem, ahogy Juliette olyannal táncol, aki el merete őt hívni a bálba. S hogy miért van ez? Féltem elhívni Juliette-et a bálba, de Abigélt nem. Mi történt volna, ha nem félek megkérdezni? Legrosszabb esetben is csak az, ami így is történt, hogy végül Abigéllal megyek a bálba. Mintha üres köröktől próbálnánk megvédeni magunkat, azzal a különbséggel, hogy egyes lépéseinket nem megtettük, hanem meg kellett volna tennünk. Ez a különbség azok között, akik matot kapnak, és azok között, akik matot adnak. Mert a sakkban az a gyönyörű, hogy Ön is kiütheti a sötét bábukát, kicselezheti a futót, nekimehet a bástyának, sőt még a királynőjétől is megfoszthatja a másikat. Lehet ebből sakk, matt, esetleg patt, és akkor nyeri a játszmat. Higgye el, vannak, akik sakkot adtak az életnek, és úgy távoztak közülünk, hogy üresen állt a kellett volna listájuk.

Kovács Anikó

Kollektív örökség a nemzetpolitikában

Kiállítás nyílt Németh Géza református lelkész és felesége, Kriza Judit képzőművészeti gyűjteményéből a Debreceni Református Kollégium Dóczy Gimnáziumában november 19-én. Az „Istenélmény a modern magyar képzőművészetben” című tárlat megnyitóján a családi gyűjtemény örökösei, a Németh-fivérek közül ketten is részt vettek. Alább abból a rádióinterjúból idézünk, amelyben Németh Zsolt külügyi államtitkárral a családi és a nemzeti örökség kérdéseiről Bulik Péter, a Méliusz Rádió főszerkesztője beszélgetett a megnyitón.

Ez a gyűjtemény családi örökség. Munkája során viszont egy másik, egy kollektív örökséggel: a kárpát-medencei magyarság helyzetével és annak kérdéseivel kell, hogy szembesüljön. Ön személyesen is elmondhatja – hiszen felvidéki és székelyföldi gyökere a család –, hogy a magyarságtudat a fennmaradás alapja. Mit tehet a magyar külpolitika annak érdekében, hogy helyben boldoguljanak a magyarok a határainkon túl?

A legfontosabb az, hogy a magyar politikát áthassa minden vonatkozásában a nemzeti szemlélet; a határon túli magyar közösségek jelenjenek meg minden szakpolitikában. Az a fordulat, amelyet a tavaszi választás hozott, pontosan ebbe az irányba mutat. Azon dolgozik jelenleg a magyar kormány, hogy a magyar államigazgatás minden szektorában szerepet kapjon a határon túli magyarság kérdése. Ez a diplomáciára is

vonatkozik. Nekünk hangsúlyosan kell ezt képviselnünk, hiszen évtizedeken keresztül a magyar külpolitika, a magyar diplomácia nemcsak szuverén nem volt, de magyar sem. Nem tekintette feladatának, hogy az összmagyarság érdekeit szem előtt tartsa, így, sajnos az elmúlt években is, nagyon leértékelődött a magyar nemzetpolitika. Nem jelent meg a magyar diplomáciának működésében sem kellő mélységben. Ezen dolgozunk most. Olyan összhangot kell találnunk az egyébként nagyon jól kaptapintható közép-európai építkezés, a szomszédságpolitika és a határon túli magyarok ügye között, amely egymást segíti. Mindennek finom egyensúlyban kell lennie. Az elmúlt húsz esztendőnek – noha voltak próbálkozások a határon túli magyar ügy képviseletére – nem sikerült ezt a megfelelő egyen-

súlyt megtalálnia. Az elmúlt hetekben, hónapokban, úgy gondolom, a szomszédsági kapcsolatok és a nemzetpolitika egyensúlya érdekében tudunk lépéseket tenni. Lehűlt valamennyire a felhevült és meglehetősen szangvini-kus magyar-szlovák kapcsolatrendszer, és ebben a felvidéki magyarok sokkal jobban érzik magukat, mint az ezt megelőző időszakban. Úgy gondolom, különösen a kettős állampolgársággal kapcsolatos ügyeknek összefüggéseiben tudunk egy olyan együttműködést kialakítani, amely kielégíti mind a határon túli magyarok, mind a szomszédok igényeit. Természetesen a kettős állampolgárságban nem merülhet ki a magyar nemzetpolitika. A mi stratégiai célkitűzésünk az, hogy hozzásegítsük őket egy minél működőképesebb autonómiához a szomszédos államokban.

Délvidéken júniusban egy nagyon jelentős lépés történt ebben az irányban. Létrejött, most már formálisan is, egy határon túli magyar közösség életében az autonóm intézményrendszer. Nem tökéletes, nem teljes. Nyilvánvaló, hogy jogköreiben, pénzügyi lehetőségeiben ennek gazdagodnia kell az elkövetkezendő években, de példamutató a többi közösség számára is. Erdélyben most ez a kérdés egyre forróbbá válik, hiszen ott egy hasonló jogi megoldásban gondolkodnak az erdélyi magyarok, és a többi határon túli magyar közösség is valamilyen formában az autonómia irányában tevékenykedik, gondolkodik.

Fontos feladata még a magyar kormány, hogy helyreállítsa az együttműködést, a párbeszédet a határon túli magyar közösségekkel. A Magyar Állandó Értekezlet lezajlott sikeres összejövele – amely hat éves kényszerű szünet után a közelmúltban újra összeült – is ebbe az irányba mutat. Meggyőződésem szerint lehetséges egy közös stratégiaalkotás. Ehhez fontos, hogy a határon túli magyarok körében legyen egy belső egység, és ez jelenjen meg a magyar nemzetpolitikában is. Egy megosztott nemzetpolitika, akár belső, akár az anyaország és a határon túli magyarok közötti, nem lehet eredményes. Hiszem, a magyar nemzetpolitika hatékonyságának nagyon fontos feltétele, hogy megfelelő együttműködési kereteket tudjunk létrehozni.

A képen Németh Zsolt, illetve a kiállítás egyik alkotása látható.

A betlehemezés változatai

A szeretet ünnepéhez kötődik az a dramatikus népi játék, melynek fő kelléke a jászol vagy a templom alakú betlehem, a Szent Családdal.

A betlehemezés eredete a bibliai Betlehem városból származik, e hagyomány mintegy kétszáz évvel ezelőtt terjedt el. A misztériumjátékok közül a legnépszerűbb a pásztorjáték. Augustus császár

összeírást rendelt el, ezért Szűz Mária, aki a Szentlélektől gyermeket fogant, Józseffel együtt Galileából Dávid városába, a júdeai Betlehembe ment, mivel Dávid nemzetségéből származtak. Szülést nem kaptak, ám a szülés ideje már eljött, így Mária egy jászolban fektette gyermekét, a Megváltót. Jézus születése után a pusztán legeltető pásztorok előtt megjelent az Úr angyala, és tudatta velük:

megszületett Jézus Krisztus. A pásztorok odasiettek és Isten fia előtt kifejezték hódolatukat. A napkeleti bölcsek jelet kaptak arról, hogy érkezni fog a Megváltó – Máté leírása szerint egy csillagot követtek –, ezért keresték meg a jászolban fekvő kisdedit, s ajándékot vittek.

E bibliai történet az alapja a betlehemi játéknak, amelyet a hagyományok szerint karácsonykor rendeznek meg. A többszereplős előadás azt a történetet meséli el, milyen körülmények között született meg Jézus Krisztus, és a pásztorok s a „három királyok” látogatását.

A játékban a pásztorok, a napkeleti bölcseket vezető csillag, Mária, József, a megszületett kisdedit és egy angyal az állandó szereplők. A különböző vidékek hagyományaitól függ, hogy esetenként Heródes is szereplő-e a betlehemezésben. Kétféle előadásmódja lehet a játéknak: a bábtáncoltató és a dramatikus betlehemezés. Amennyiben bábokkal játsszák el a történetet, akkor a népi játék típusát bábtáncoltatónak hívják, viszont ha konkrét szereplőkkel jelenítik meg a történetet, akkor dramatikus játéknak nevezik. Eredetileg templomokban vagy azok előtt betlehemezték.

A karácsony alkalmával a református és a katolikus vallásban eltérően tartják az ünnepet. A református templomban egy karácsonyfa van, amely köré a nép összegyűl, és együtt ünnepelnek. A katolikusok körében eltérő az ünnepelés módszere: több karácsonyfa van a templomban, és a kis Jézus születésének helyszíne is makettezve van, a többi szereplővel együttesen.

Tájegységenként különbözőképpen rendezik meg a betlehemi játékokat. Négy elterjedt típusa van: az erdélyi, az alföldi és felső-tiszai, a dunántúli, és a felföldi előadásmódok. A betlehemezők általában egy-egy adott település lakói; a délután folyamán járják körbe az utcákat, és a megszokott módon a házakba csöngetnek. Szívesen fogadják őket. Kissé furának tűnhet ez az úgynevezett „becsengetéses módszer” a mai világban, ezért nyilvánvaló, hogy a betlehemezők azokhoz a családokhoz kopogtatnak be, akik részt vesznek a hagyományörzésben.

Ők azok, akik évről évre várják, hogy megnézhessek a nagy előkészületet igénylő betlehemi játékokat.

Szénégető Anett

Érdekes találkozások – különös életút

A Kölcsey-főiskola intézetvezetője, szakirányfelelős. Filozófiával foglalkozik. Kíváncsian tekint a világra, s mint egyik írásának hőse, igyekszik észrevenni a rejtett dolgokat. *Dr. Kmečzkó Szilárd* tanárként értelmezési szempontokat adva, megpróbálja felhívni hallgatói figyelmét a fontos helyzetekre, s ezek érdekes szereplőire...

» *Az ember életében nagy jelentősége van később is annak a tájnak, ahol megszületett. Mi jut manapság az eszedbe, ha a Felvidékre gondolsz?*

» Aki kisebb közösségbe születik, annak számára a régióhoz, a faluhoz, a városhoz, a tájhoz fűződő viszony élesen elválik az országhoz való viszonytól, amelynek az állampolgára. Most az egykori Csehszlovákiára gondolok, amely már nem is létezik a kilencvenes évek első felétől. Az én életemben két tájegység is meghatározó jelentőségű: a Pozsony és Komárom közötti Csallóköz középső része, azaz Dunaszerdahely és Somorja vidéke, illetve jóval keletebbre Pelsőc és Rozsnyó környéke, mert ott laktak az anyai nagyszülők. Viszont furcsa és ellentmondásos viszonyom volt Kassához, ahol az apai nagyszülők laktak. Az eddigiekből is kitetszik, hogy a családkunk szétszóródva él a Pozsony és Kassa közötti területen.

» *2007-ben, ugyancsak a Fönixben azt nyilatkoztad, hogy mindig is Magyarországra akartál jönni. Miért?*

» Nehéz erről úgy beszélni, hogy amit mondok, egyúttal világos és könnyen érthető legyen. Felvidéki magyarként, különösen a magyar határ közvetlen közelében élve, az ember fél szemével mindig áttekint a déli határon. Magyarország mindig is viszonyítási pont volt. Egy olyan hely, amelyben az ember mindenkor bízhat, s ahová biztonsággal fordulhat – legalábbis ezt remélte. Könnyebb volt úgy csehszlovák állampolgárként élni, hogy tudhattuk, karnyújtásnyira van tőlünk az anyaország, amelyről abban az időben kellően szépetek gondoltunk.

» *Miután Magyarországra jöttél, „ugyanolyan” magyarnak érezted magad, mint az itt élők? Átalakult-e az identitásod?*

» Egyes elemekben elkülönülő azonosító identitásokról beszélhetünk. Amikor az I. bécsi döntés következtében a Felvidéket visszacsatolták, a külön leélt 20 évnek megvoltak a maga következményei. Úgy mondanám, hogy más eszmék alapján, s eltérő életviszonyok közepette tájékozódta a közösségek a határ két oldalán. Ha az ember felvidéki magyarként születik, és a szüleitől erős nevelést kap, hogy vegye komolyan az identitását, akkor a hétköznapiak tűnő események is arra készítetik, hogy majd minden nap reflektáljon is erre. Ez a reflexió közvetlen élménnyé

válik, olyanná, amely hozzátartozik a mindennapokhoz. Ez furcsának tűnhet, hiszen Magyarországon élve ez nem szokás. Az lenne a furcsa, ha így élnénk itt a mindennapjainkat. Az emberek a saját nemzeti közösségükhöz való tartozást természetesebben, a kötődést mintegy magától értetődőnek tartva, sok esetben alig észrevehetően élik meg. Az egy másik kérdés, ha hiányzik valakiből az ilyen reflexióra való képesség, vagy nem tud mit kezdeni egy ilyen reflexiók helyzetével.

» *Említetted, arra neveltek, hogy az identitásodat mindig vállalj fel. Miként képzelhetik ezt el az olvasók?*

» Az elszakított magyar közösségekben föllelhetők azok a csoportok, amelyek nagyon elevenen élik meg a saját magyarságukat. Van, aki lobogva, van, aki bensőségebben, de erősen kötődve a maga identitásához. Az én neveltetésem meghatározó élményei közül jó néhány, innen nézve legalábbis, nehezen elképzelhető konfliktushelyzet szerint alakult. Egyetlen ilyen esetet említenék, amely a „futballhazafisággal” kapcsolatos. A hetvenes évek közepén járunk, s a magyar és a csehszlovák válogatott mérkőzik egymással. Nem volt kétséges előttem, hogy a szüleim melyik csapatnak szurkolnak. Akkoriban azonban a csehszlovák futballcsapat különösen jó volt, 1976-ban Belgrádban Eb-döntőben verték az akkori NSZK legjobbait, és ez hatott a serdülő korosztályra. Így rám is. Én bizony a csehszlovák csapatnak szurkoltam. Ebből otthon nagy perpatvar keveredett, s ezt én rendkívül sérelmeztem. De mégiscsak ezek a helyzetek hagytak nyomot, még akkor is, ha esetleg duzzogva kerültem ki belőlük.

» *A kutatási területed Polányi Mihály posztkritikai filozófiája. Polányi is a természettudományból lépett át a társadalomtudományok területére. Az életpályák mutatnak némi hasonlóságot.*

» Nem merném magamat Polányi Mihályhoz hasonlítani. Való igaz, Polányi orvosnak tanult, de már az egyetemi éveim alatt levelezést folytatott Einstein-nel egy fontos fizikai-kémiai probléma

megoldásáról. Nyitott elme volt, aki a 20. századi fizika akkoriban új eredményeit már rendkívül fiatalon alkalmazta, és ebben igen nagyfokú kreativitásról tett tanúbizonyságot. Leszámítva egy rövidke időszakot, amikor is az I. világháború idején katonavárossá szolgált Zomborban, sosem gyakorolta a gyógyító mesterséget. Szípkész érdeklődésű ember volt, aki „kivülállóként” alkotott jelentőset különböző tudományterületeken úgy, hogy nem rendelkezett a „céhes” tevékenységre feljogosító papírral. Ezt több alkalommal is a szemére hányták azok, akiknek ez fontos volt, s akik tulajdonképpen elmulasztották mélyebben megismerni a gondolatait és a teljesítményét. De annak az oka, hogy én a Polányival egyáltalán „találkozhattam”, alighanem abban keresendő, hogy mind a mai napig vonzerőt gyakorol ránk a századelő izgalmasan vibráló szellemi világa, amelynek a Polányi család is részese és alakítója volt.

» *Tanulmányaidat olvasva egyrésztől Polányi Mihályi, másrésztől Sherlock Holmes alakja bukkant fel, s ez újabb párhuzam említésére ad alkalmat.*

» Polányit olvasva „keresztülutazunk” a tudománytörténet és a tudományfilozófia határterületein. A tudományos felfedezést és egyáltalán a merőben új felismerését megérteni akaró tudományfilozófus szeret párhuzamokat keresni, s előbb-utóbb talál is ilyesmit. Ezen a ponton önmagát kínálja a klasszikus mesterdetektív figurája. Tulajdonképpen maga a kutató sem tesz egyebet, mint a szeniális detektív. Észrevesz elrejtett dolgokat ott, ahol mások nem látnak semmit. A detektívirodalom iránti érdeklődésem ebből a párhuzamból táplálkozik.

» *Néhány évvel ezelőtt engem is tanítottál. Folyamatosan úgy éreztem, hogy inspirálni próbálsz a hallgatókat, hogy*

legyenek kíváncsiak, s ahol a lehetőségek megengedik, kreatívak. Ez egy fajta tanári hitvallás?

» Inkább úgy mondanám, hogy amit a személyes életemben fontosnak tartottam, azt igyekeztem a hallgatóknak elmondani – természetesen mindig burkolt, ártértelemzett formában. Mindig igyekeztem elkerülni az olyan helyzeteket, amikor úgy tűnhet, hogy kinyilatkoztatok valamit. Igyekeztem inkább fölhívni a hallgatók figyelmét olyan érdekes figurákra, helyzetekre, amelyekből tanulni lehet. Korábban is azt tapasztaltam, hogy a súlykolás a kívánt hatás ellenkezőjét eredményezi.

» *Az interjú során a Felvidékről indulva jutottunk el Debrecenbe. Ha visszagondolsz arra a fiatalemberre, aki mintegy negyed évszázada Magyarországra érkezett, mit mondanál neki, ha „összefutnátok”?*

» Ez a kérdés Karinthy Frigyes Találkozás egy fiatalemberrel című novellájára emlékeztet. A Karinthy-féle helyzethez hasonló elemei lennének a „mi” találkozásunknak is, de a ráismerés talán nem jelenne meg olyan élesen, mint a nagy Frigyesnél. Valószínűleg rácsodálkoznék a szembejövőre, hogy milyen is lehettem egykoron. Hajlamosak vagyunk úgy tekinteni magunkra, mint valami állandó elemre, amely körül minden változik, csak éppen ő nem. Én nem tartozom közéjük. Ha megpróbálom felidézni, hogy milyen is lehettem egyetemem éveim alatt, akkor a mostani fejemmel ítélve kacagtató helyzetek sorozatai tódulnak az emlékezetembe. Ezek egy része könnyű szívvel vállalható mind a mai napig, a fennmaradó azonban már visszavonhatatlanul a múlté. Nem csak abban az értelemben, hogy régen történt, hanem azért is, mert nem szívesen szembesülnék velük, s nem tölt el örömmel, ha rájuk gondolok.

Harmati Edina

Kézilabdában is: Bajnokok Ligája

Könnyű lesz megszoknunk az új módit: ha debreceni csapatsportok, akkor Bajnokok Ligája. 2009-ben a labdarúgó férfiak képviselték Debrecen városát a világ legnagyobb presztízsű klubvetélkedésének fő-tábláján, idén a kézilabdás hölgyeké volt a dicsőség.

Emlékezhünk, tavaly a debreceni stadion alkalmatlansága miatt a DVSC-TEVA focistái albrétbe kényszerültek, a BL-meccset csak Budapesten lehetett játszani. Nos, a selejtezős sikerek (a DVSC-Korvex egy lengyelországi négyestorna megnyerésével, a házigazda Lublin, a dán Vejlen, valamint a szerb Zajecsar előtt jutott tovább) után a kézilabdás hölgyek is némileg hasonló helyzetben találták magukat. A sorsolás után a DVSC a B-csoportba került az Itxako (spanyol), Hypo (osztrák), Lipcse (német) trió mellé.

Parádés védések, gyönyörű átlövések, belőtt hetések helyett megint a létesítmény kérdése: hol játsszák a lányok a hazai meccset? A Főnix Csarnok talán túl nagy, nem lenne anyagilag kifizetődő. A Hódos Imre

(a magyar bajnokik helyszíne) talán túl kicsi, de ebben az esetben a hátrány előny is lehet: a nézőtér közel van a pályához, a közönség így még jobb hangulatot teremthet. Aztán jött a nem várt csapás, egyenesen a levegőből. Kiderült, az első BL-meccs időpontjában már a Főnix és a Hódos is foglalt – mindkettő a debreceni hőlégballon-világbajnokság logisztikai központja.

Szerencsére végül minden megoldódott, holott a kálvária elején még egy Nyíradonyban rendezendő találkozó ötlete is felmerült. Ebből végül nem lett semmi, a lányok maradhattak Debrecenben, az első fordulóban a Főnix Csarnok vendége volt a korábbi sikercsapat, a szerényebb jelenű osztrák rekordbajnok, a Hypo. A nyitány remekül sikerült, a győzelem remek antré volt a legjobbak közé. Igen ám, de a vezetőség nem volt elégedett – az ultrák hiába teremtettek pazar hangulatot ismét, a szervezők jóval több nézőt vártak, a fizető vendégek szinte elvesztek a hatalmas csarnokban.

Sajnos a folytatás már nem bővelkedett sikerekben. Vereség vereséget követett, hiába költözött a csapat a hangulatosabb Hódosba, a végén maradt a két pont, s ezzel a csoport utolsó helye. Köstner Vilmos edző már a sorsolás után hangsúlyozta, BL-újonc csapatának csupán a harmadik hely megszerzésére lehet reális esélye, minden más bravúr.

Igazat kell adnunk a mesternek, ám megjegyeznénk, néha úgy tűnt, nagyobb odafigyeléssel lehetett volna további pontokat gyűjteni. Itt volt például a Lipcse elleni hazai találkozó, amelyet a hajrát ideigleg jobban bíró vendégek mindössze egy góllal nyertek meg.

Megjegyezendő, a Lokit rengeteg sérülés hátráltatta össze, kulcsemberek sorát kellett hosszabb-rövidebb ideig nélkülözni. A rutin már megvan, az első győzelem ízet is megízlelheték a lányok – Bajnokok Ligája jövőre is lesz, miért ne lehetne egyről a kettőre jutni?!

Papp Máté

Az újságíró karácsonya

Késő estére járt, de még mindig nagy volt a sürgés-forgás a konyha tájékán. Épp mézeskalácsot sütöttem. Fáradt voltam, ezért míg a figurák hűltek, átmentem a dolgozószobába, s belehuppantam a kedvenc fotelemba egy csupor kávéval a kezemben. Akkor jött a hirtelen rádöbbenés, hogy elfelejtettem megvenni a finomságok díszait. Gyorsan felkaptam a kabátot és a csizmát, s elindultam beszerezni a hiányzó kellékeket. Már majdnem tíz óra volt.

Szerencsére a közeli kisbolt még ilyenkor is nyitva szokott lenni. Hazafelé menet úgy döntöttem, sétálok egyet a kivilágított utcákban, s a kisült figurák még várhatnak. Jégvirágos, zúzmarás ablakok tárultak szemem elé mindenhol, de volt közöttük egy nagyon különös.

Egy apróska kiszűrődő fénysugár, a kandalló melegétől fűtött szoba, amely valamiféle ellenállhatatlan vonzerővel húzott közelebb és közelebb magához. Érdekes, s mélyen megdöbbentő látvány fogadott, amikor bepillantottam. Hogy mi vonzott oda? Talán a kíváncsiság, a kósza vágy, hogy belessek abba az ölelő meleget árasztó fényes szobácskába. Közelebb lopóztam, s vettem egy picinyke pillantást erre a különös szobára.

Egy férfi ült ott egymagában egy asztali butító előtt, s a klaviatúra billentyűit püfölte hevesen. Haját már kissé megcsípte a dér, vékony ezüstkeretes okulárét viselt, vastag ajkait bajusz s körszakáll övezte. Smaragd zöld köntö-

sét aranyvarrás ékesítette, hátán főnixmadár díszelgett. Királyi trónusa nem volt más, mint egy kényelmes, fekete bőrfotel, amolyan üzleti-irodai darab. Körülötte könyvhalmok tornyosultak,

s a polcok sem szenvedtek híján a lapkötegeknek. Közvetlen közelében jobb keze felől egy hamutartó hevert, benne égő cigaretta ontotta a füstfelhőt, balján egy rénszarvasokkal díszített bögre volt, s a benne lévő fekete nedű kávé lehetett. A helyiség egyetlen fényforrása a kandalló tüze volt, de hirtelen kattánás hallatszott, s lámpa gyulladt. Csak akkor láttam meg az asztalt elárasztó papírtengert. Volt ott kisebb-nagyobb fecni s egész normálméretű is, rengeteg. Érdekel, hogy mire ez a sok hűhög, semmiért biztos nem. Talán épp dolgozik – gondoltam – de ilyenkor? Karácsonykor, mikor minden ember ünnepi

lázban ég? Csak úgy jártak az ujjai, a fúrge mozdulatosok rendre követték egymást. Ki lehet ez az ember? Mit csinál? Miért nem alszik, vagy ajándékot csomagol az éj leple alatt? Ilyenkor van

rá lehetőség, mikor a gyerekek alszanak. Miért nem hagyja egy kicsit pihenni azokat a gombokat?

Csak néztem és néztem, és egyszer csak eszembe jutott: úgy egy hónappal ezelőtt olvastam egy hajmeresztő cikket, amely a „Kék vércse” címet viselte. Akkor még nem tulajdonítottam neki túl nagy jelentőséget. Könnyed karcolat – véltem én. Csak most értettem meg a lényegét. Most állt bennem össze a kép. De hisz ez egy újságíró! – mondtam magamban. A zurnaliszta valóban nagyon elszánt, munkamániás, s olykor kiállhatatlan fajtája az emberiségnek. Nyughatatlan természete állandó kí-

váncsiságra ösztönzi. Ő a nép krónikása, a tömegek tudósítója, a médiaműhelyek lelke, az információszerzés atyja. Sohasem pihen, alig alszik, gyakran már csak a koffein segítségével tartja fenn éberségét, s az sem ritka esemény, hogy napi étkezését is a fényes doboz előtt tölti.

A férfi csak ült némán, vagy épp egy-egy szót, mondatfoszlányt mormolva orra alatt. Váratlanul ajtó nyílt. Egy asszony leste be a szobába, de csak egy pillanatra. A felesége lehetett. Nem szólt semmit, csak egy kedves, szerető mosollyal az arcán távozott. Olyan halk lehetett, hogy a férfi észre sem vett semmit az iménti jelenetből. Alkotó tevékenysége rabja volt épp, láthatóan teljesen kizárta a külvilágot, s gondolatai máshol jártak. Talán egy másik dimenzióban, ahova csak a hozzá hasonlóak juthatnak el.

Ezt az asszony is tudhatta, hisz hamar felismerte: ez épp a Szabó Magdafele „az író ideje” volt, s ha megzavarta volna, lehet épp egy összetett mondat megszületését gátolta volna meg, vagy épp elkergette volna azt a csalfa, csintalan manócskát – amely az írás nélkülözhetetlen kelléke – az ihletet.

Fürkésző tekintetem egyre közelebb vitt a házhoz. Egy óvatlan mozdulat, s fejem az ablakhoz koppant. Szemeimet kitarva elképesztő látvány fogadott. A dolgozószobámban találtam magam. Felébredtem... Vajon mindez álom volt csupán? Ki lehetett az az idegen? Talán én magam...

Kovács Klára

Debreceni Főnix. Református ifjúsági lap. Kiadja a **Református Ifjúsági Média Alapítvány** és a **Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola**

Felelős kiadó: **Dr. Völgyesi Zoltán**, a KFRTKF rektora * Szerkesztőség: KFRTKF, 4026 Debrecen, Péterfia u. 1–7., T/5. Tel.: (52) 518-500/18622

E-mail: fonix@kfrtkf.hu * Főszerkesztő: **Arany Lajos** * Szerkesztő: **Csinády Rita Veronika, Harmati Edina, Kovács Anikó, Piskóty Teréz**

Fotóriporter: **Fejes Márton** * Képszerkesztő: **Bokor Judit** * Tervezőszerkesztő: **Andriksa János** * Tördelőszerkesztő: **Turzai Nóra**

Állandó hallgatói munkatársak: **Bogdán Szilvia, Kovács Klára, Papp Máté, Szénégető Anett**

Készült a Litográfia Nyomdában, Debrecenben – felelős vezető: **Vécsi Tibor** HU ISSN 1787-7652